

fri Forfatning. Men det er en underlig Skæbne, der senere har fulgt den fri Forfatning. Ikke mindre end 3 Gange i forholdsvis kort Tid blev denne Grundlov forandret, og hver Gang der skete en Forandring, gik det ud over den almindelige Valgret. Værst dog i 1866, og alle de af os, der har oplevet den Tid, vil ikke glemme de Følelser, der gik gennem store Dele af det danske Folk, da Grundloven af 28. Juli 1866 blev en Kendsgerning. Naar man vil have en Forestilling om, hvad det betød for mange Mænd i vort Folk, behøver jeg kun at minde om en saadan Frihedsmand og Hædersmand som Oberst Tscherning, der nedlagde sit Hverd som Folketingsmand for den Kreds, der i saa mange Aar havde bæret ham med sin Tillid, fordi han ikke mere vilde tage Sæde i Rigsdagen under den nye Forfatning. Men i 1870 blæste det til Samling mellem alle Venstremænd her i Landet, og vi fylkedes under den Fane, hvorpaa der stod: Juni-Grundloven. Den er Folkets moralske Ret, og vor Udvikling bør føres i denne Grundlovs Aand. Fra det Tidspunkt og hele Aarhundredet ud var den politiske Kamp, der blev ført her i Landet, i Virkeligheden en Grundlovs-kamp, en Forfatningskamp, ikke i den Forstand, at man stillede Krav om en ny Forfatning, men i den Forstand, at man vilde have Grundloven af 1866 fortolket saaledes, at den almindelige Valgrets Ting skulde være førende i den politiske Udvikling. Der er gaaet en Menneskealder hen i denne Kamp, indtil Sejren blev vundet, og der er mange af os, der har ikke faa vemodige Minder fra den Tid, og jeg kan ikke nægte, at jeg har hørt til dem, der i Øjeblikke har tænkt: Det er umuligt at vinde Sejr overfor al den Modstand, der rejses mod dette Krav, men naar jeg nu ser tilbage paa, hvad der er naaet, og hvad der naas i Dag ved Vedtagelsen af denne Grundlov, styrker det mig i Troen paa, at Menneskers ihærdige Vedholden ved deres Ideer og ved Arbejdet for at gennemføre dem trods al Modstand kan krones med Held.

I Dag er det $2\frac{1}{2}$ Aar siden, jeg havde den Ære paa den forrige Regerings og paa Venstres Vegne at forelægge Forslag til Ændringer i Forfatningen af 1866, hvorved vi tilsigtede at faa Forfatningen indrettet saaledes, at den igen kom til at hvile paa lige og almindelig Valgret. Hvis Landstingets Højre den Gang havde været klar over, at en Grundlov, som ikke hviler paa almindelig Valgret, kan overhovedet

ikke gennemføres i den danske Rigsdag, kunde meget have været sparet, og man kunde maaske tidligere være kommet til et Resultat. Men bedre sent end aldrig! Valgdagen til Folketinget 1913 og Valgdagen til Landstinget 1914 har dog maattet belære alle om, at uden om den almindelige Valgret er der ingen Vej, naar Talen er om en ny Forfatning. Derfor vil jeg her i Dag bringe en Tak til de Mænd af Højre, som, omend sent, omend i den tolvte Time har indset dette, og som trods den Modstand, som der er og har været indenfor deres Rækker, gik til det nuværende Ministerium og indledede en Forhandling med dets Medlemmer om Muligheden af at komme til en Forstaaelse om denne store og vigtige Sag, der ikke gælder et enkelt Parti, men det hele Folk og Land. Jeg takker dem, fordi de har haft Mod og Mandshjerte til at optage denne Forhandling. Havde det været i tidligere Tid, havde man maaske kaldt det, der her er sket, hemmelige Underhandlinger, men Tiden har mildnet os alle, vi bruger ikke saadant et stygt Ord, der har faaet en daarlig Klang i vort Folk, vi kalder det: private Samtaler, og det er dog endnu ikke forbudt Rigsdagsmænd i dette Land at tale med hverandre udenfor Tingsalen.

Resultatet af disse Forhandlinger og af de Forhandlinger, som senere er blevet ført i det 21 Mands Udvalg, som blev nedsat med delegerede fra de 4 Partier, foreligger nu her, og det er et Forslag, som er tiltraadt af Landstingets store Flertal. Det var virkelig en historisk Dag i Gaar, da den privilegerede Valgret blev afleveret af den privilegerede Valgrets Ting, Landstinget. Den blev afleveret godvillig til Fordel for den almindelige Valgret. Jeg hører, der endnu er nogle Rigsdagsmænd, som er bange for Følgerne af, hvad der her sker. Men vi har dog det Held, at vi nu har prøvet begge Systemer. I de 66 Aar, i hvilke vi nu har haft Grundloven, har vi prøvet en Grundlov, som hvilede paa den almindelige Valgret, og en Grundlov, som hvilede paa Privilegier. Vi har set, hvorledes de to Principper har virket, og jeg tror, alle maa erkende, at saa længe vi havde Grundloven af 5. Juni 1849, skete der ikke nogen Ulykke, opstod der ikke nogen Fare i den Forstand, at man skulde kunne sige, at det danske Folk ikke var modent til at have en Grundlov, som hvilede paa almindelig Valgret. Men vi har set, hvorledes Grundloven af 1866 har virket. Og naar man